

जनगणना-2027

जनगणना कार्य संचालनालय, महाराष्ट्र
दि. 30 एप्रिल, 2026

LET US FULFILL OUR RESPONSIBILITY, LET US PARTICIPATE IN THE CENSUS

रूपरेखा

- जनगणना-पार्श्वभूमी
- जनगणना-2027:
 - टप्पे
 - पूर्व तयारी
 - डिजिटल साधने

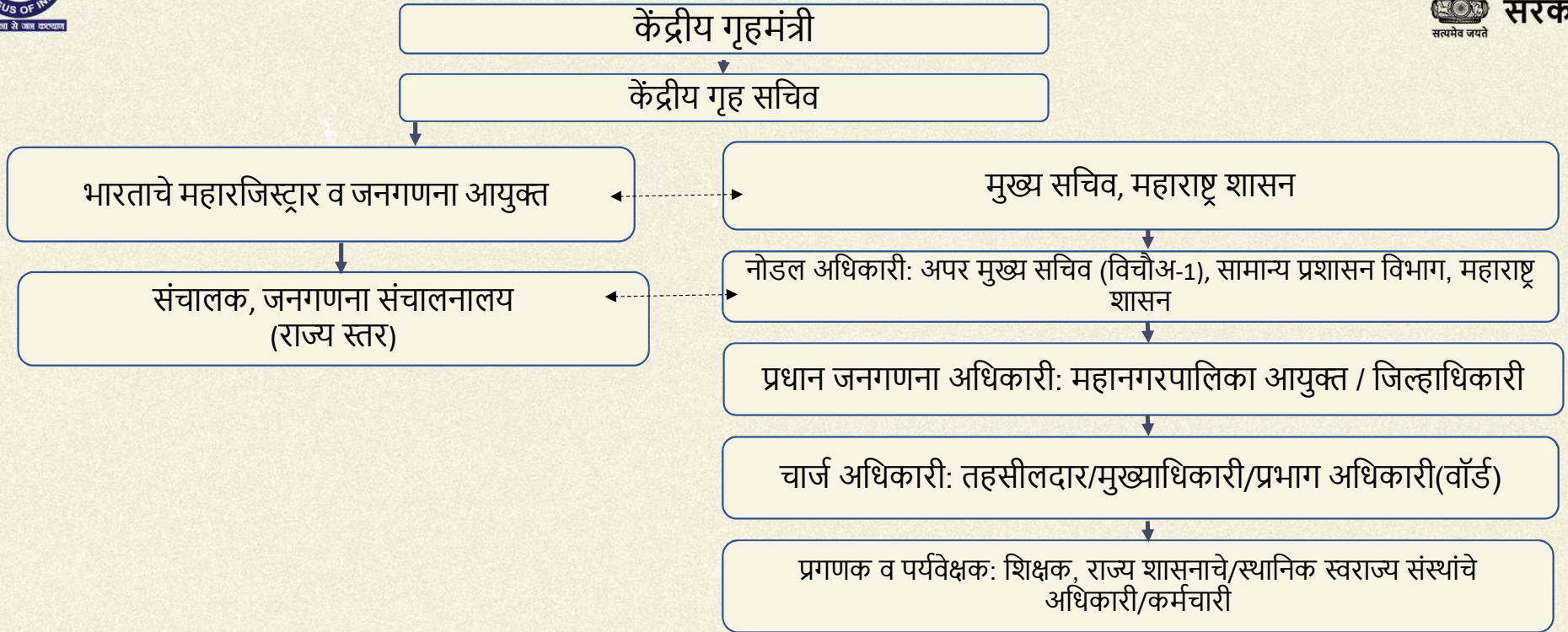

जनगणना-पार्श्वभूमी

- जनगणना हा **केंद्र शासनाचा विषय** असून तो संविधानाच्या सातव्या अनुसूचीतील अनुक्रमांक 69 मध्ये नमूद आहे.
- कायदेशीर तरतूद: **जनगणना अधिनियम, 1948** आणि **जनगणना नियम, 1990**.
- जनगणनेदरम्यान संकलित वैयक्तिक माहिती **गोपनीय ठेवली जाते** (जनगणना अधिनियम कलम 15)
- जनगणना महाराष्ट्र राज्य शासनाच्या सहकार्याने केली जाते.
- शेवटची जनगणना **2011 मध्ये** झाली होती.
- जनगणना-2027 ही मालिकेतील **16 वी जनगणना** व स्वातंत्र्यानंतरची **8 वी जनगणना** असेल.

जनगणना – प्रशासकीय संरचना

जनगणना-2027- संदर्भ तारीख आणि टप्पे

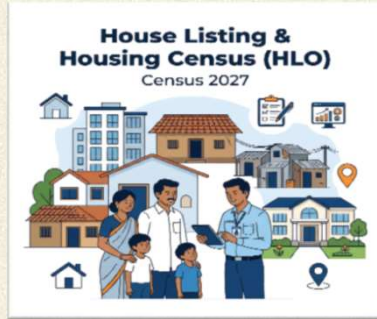
जनगणना संदर्भ दिनांक : ००:०० तास, दि. १ मार्च २०२७. (केंद्रशासित प्रदेश लडाख तसेच जम्मू आणि काश्मीरमधील हिमाच्छादित भाग, तसेच हिमाचल प्रदेश आणि उत्तराखंड राज्यांसाठी ही तारीख ००:०० तास, दि. १ ऑक्टोबर २०२६ निश्चित करण्यात आली आहे).

जनगणना – 2027 दोन टप्प्यांमध्ये आयोजित केली जाणार आहे:

टप्पा-1: घरयादी व घरगणना (HLO)

स्व-गणना: दि. १ मे ते दि. १५ मे, २०२६
घरयादी कार्य: दि. १६ मे ते दि. १४ जून, २०२६

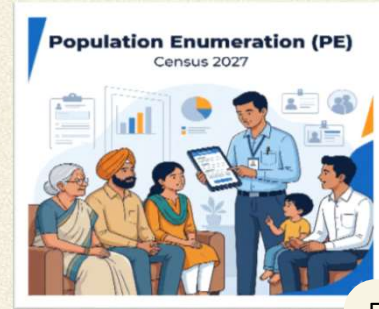
या टप्प्यात घरांची स्थिती, कुटुंबास उपलब्ध असलेल्या सुविधा आणि कुटुंबाने धारण केलेली मालमत्ता याबाबत माहिती संकलित केली जाते. या टप्प्यातील माहिती पुढील लोकसंख्या गणना (टप्पा-2) साठी आवश्यक संदर्भ चौकट (Frame) पुरवते.

टप्पा-2: लोकसंख्या गणना (PE)

स्व-गणना: कालावधी नंतर जाहीर केली जाईल.
लोकसंख्या गणना: फेब्रुवारी 2027

जनगणना 2027 च्या दुसऱ्या टप्प्यात, म्हणजेच लोकसंख्या गणना (Population Enumeration – PE) मध्ये, प्रत्येक कुटुंबातील व्यक्तींविषयी सविस्तर माहिती संकलित केली जाते. या टप्प्यात विविध लोकसंख्याशास्त्रीय, सामाजिक-सांस्कृतिक आणि आर्थिक घटकांवरील माहिती मिळते. यामध्ये स्थलांतर (Migration) आणि प्रजनन (Fertility) यांसारख्या वैशिष्ट्यांचा समावेश असतो.

5

LET US FULFILL OUR RESPONSIBILITY, LET US PARTICIPATE IN THE CENSUS

जनगणना-2027: केंद्र शासनाच्या अधिसूचना

- जनगणना-2027 संदर्भात अधिसूचना दि. १६ जून, २०२५ रोजी प्रसिद्ध करण्यात आली.
- पहिल्या टप्प्याच्या कालावधीसाठी अधिसूचना दि. ७ जानेवारी, २०२६ रोजी प्रसिद्ध करण्यात आली.
- घरयादी कार्य – एप्रिल ते सप्टेंबर २०२६ या कालावधीत सलग ३० दिवस
 - स्व-गणना: घरयादी क्षेत्रीय कार्यापूर्वी १५ दिवसांच्या कालावधीत केली जाईल.
- पहिल्या टप्प्यातील प्रश्नावली दि. २२ जानेवारी, २०२६ रोजी अधिसूचित करण्यात आली.
- दुसऱ्या टप्प्याच्या कालावधी व प्रश्नावलीसंबंधी अधिसूचना योग्य वेळी प्रसिद्ध केली जाईल.
- जातीनिहाय गणना ही जनगणनेच्या दुसऱ्या टप्प्यात केली जाणार आहे.

जनगणना-2027: राज्य शासनाच्या अधिसूचना

- जनगणना-2027 करण्याचा उद्देश दर्शविणारी अधिसूचना दि. ३० जून, २०२५ रोजी पुनर्प्रकाशित करण्यात आली.
- राज्यातील सर्व प्रशासकीय स्तरांवर जनगणना अधिकारी नेमणूक करण्यात आले असून, सामान्य प्रशासन विभागाच्या शासन निर्णयानुसार दि. २३ डिसेंबर २०२५ रोजी याबाबत अधिसूचना प्रसिद्ध करण्यात आली.
- पहिल्या टप्प्यातील प्रश्नावली दि. १६ फेब्रुवारी २०२६ रोजी अधिसूचित करण्यात आली.
- पहिल्या टप्प्याच्या कालावधीसाठी अधिसूचना दि. २६ फेब्रुवारी २०२६ रोजी प्रसिद्ध करण्यात आली.
- **स्व-गणना (Self Enumeration):** दि. १ मे, २०२६ ते दि. १५ मे, २०२६ या १५ दिवसांच्या कालावधीत आयोजित केली जाणार आहे.
- **घरयादी व घरगणना (House-listing and Housing Census):** दि. १६ मे, २०२६ ते दि. १४ जून, २०२६ या ३० दिवसांच्या कालावधीत आयोजित केली जाणार आहे.

घरयादी व घरगणनेचा कालावधी (एप्रिल-सेप्टेंबर, 2026)

Sr. No.	State / UTs	Period of Self-Enumeration by respondents	Period of house to house House-listing and Housing Census by Enumerator
1	Maharashtra	1 May to 15 May	16 May to 14 June
2	NCT Delhi (MCD area)	1 May to 15 May	16 May to 14 June
3	Rajasthan	1 May to 15 May	16 May to 14 June
4	Meghalaya	1 May to 15 May	16 May to 14 June
5	Jharkhand	1 May to 15 May	16 May to 14 June
6	Uttar Pradesh	7 May to 21 May	22 May to 20 June
7	Jammu & Kashmir	17 May to 31 May	1 June to 30 June
8	Ladakh	17 May to 31 May	1 June to 30 June
9	Puducherry	17 May to 31 May	1 June to 30 June
10	Himachal Pradesh	1 June to 15 June	16 June to 15 July

LET US FULFILL OUR RESPONSIBILITY, LET US PARTICIPATE IN THE CENSUS

घरयादी व घरगणना प्रश्न (1/2)

	अ.क्र.	प्रश्न
घराची स्थिती	1	ओळ क्रमांक
	2	इमारत क्रमांक
	3	गणना घर क्रमांक
	4	जमिनीसाठी मुख्यतः वापरलेले साहित्य
	5	भिंतीसाठी मुख्यतः वापरलेले साहित्य
	6	छप्परासाठी मुख्यतः वापरलेले साहित्य
	7	गणना घराच्या वापरासंबंधी खात्री करा
	8	गणना घराची स्थिती

	अ.क्र.	प्रश्न
कुटुंब माहिती	9	कुटुंब क्रमांक
	10	या कुटुंबात सामान्यतः निवास करणाऱ्या व्यक्तींची एकूण संख्या
	11	कुटुंब प्रमुखाचे नाव
	12	कुटुंब प्रमुखाचे लिंग
	13	अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जमाती किंवा इतर
	14	गणना घराच्या मालकी हक्काची स्थिती
	15	निवासयोग्य खोल्यांची संख्या
	16	कुटुंबात राहत असलेल्या विवाहित जोडप्यांची संख्या

घरयादी व घरगणना प्रश्न (2/2)

	अ.क्र.	प्रश्न
कुटुंबास उपलब्ध सुविधा	17	पिण्याच्या पाण्याचा मुख्य स्रोत
	18	पिण्याच्या पाण्याची उपलब्धता असलेला स्रोत
	19	प्रकाशाचा मुख्य स्रोत
	20	शौचालयाची उपलब्धता
	21	शौचालयाचा प्रकार
	22	सांडपाणी सोडण्यासाठी जोडलेली व्यवस्था
	23	परिसरामध्ये स्नानगृहाची उपलब्धता
	24	स्वयंपाकघराची उपलब्धता आणि एलपीजी/पीएनजी जोडणी
	25	स्वयंपाकासाठी वापरण्यात येणारे मुख्य इंधन

	अ.क्र.	प्रश्न
कुटुंबाकडे उपलब्ध मालमत्ता	26	रेडिओ /ट्रान्झिस्टर
	27	दूरचित्रवाणी
	28	इंटरनेट उपलब्धता
	29	लॅपटॉप / संगणक
	30	दूरध्वनी आणि मोबाइल फोन / स्मार्ट फोन
	31	सायकल आणि स्कूटर/ मोटरसायकल/मोपेड
इतर	32	कार/ जीप/ व्हॅन
	33	कुटुंबात सेवन केले जाणारे मुख्य धान्य
	34	मोबाइल क्रमांक (केवळ जनगणनेसंबंधी संपर्क साधण्यासाठी)

जनगणना-2027: पूर्वतयारी

- केंद्रीय मंत्रिमंडळाने दि. १२ डिसेंबर, २०२५ रोजी जनगणनेसाठी ₹ ११,७१८.२४ कोटींच्या एकूण खर्चास मान्यता दिली आहे.
- सर्व प्रशासकीय घटकाच्या सीमा दि. १ जानेवारी, २०२६ रोजी गोठविण्यात आल्या आहेत.
- पहिल्या टप्प्यासाठी पूर्वचाचणी नोव्हेंबर, २०२५ मध्ये सर्व राज्ये/केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये घेण्यात आली.
- मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय जनगणना समन्वय समितीची बैठक दि. ३ फेब्रुवारी, २०२६ रोजी आयोजित करण्यात आली.
- महाराष्ट्र शासनाने दि. २३ डिसेंबर, २०२५ च्या शासन निर्णयान्वये सर्व प्रशासकीय स्तरांवर जनगणना अधिकारी नियुक्त केले आहेत.

जनगणना-2027: पूर्वतयारी

- राज्यामध्ये पहिल्या टप्प्यासाठी सूचना पुस्तिका मराठी, हिंदी व इंग्रजी या तीन भाषांमध्ये तयार करण्यात आले आहे.
- जनगणना कर्मचाऱ्यांचे प्रशिक्षण प्रगतीपथावर आहे. प्रशिक्षण साखळीनुसार, राज्यस्तरीय प्रशिक्षणाचा पहिला टप्पा अर्थात १४१ मास्टर ट्रेनर्सचे प्रशिक्षण यशदा, पुणे येथे पूर्ण झाले असून या मास्टर ट्रेनर्सनी पुढील टप्प्यात ३,८५० क्षेत्रीय प्रशिक्षकांना प्रशिक्षण दिले आहे. प्रशिक्षणाच्या अंतिम टप्प्यात, प्रगणक व पर्यवेक्षक कर्मचाऱ्यांचे प्रशिक्षण चार्ज स्तरावर सुरू असून त्यामध्ये क्षेत्रीय प्रशिक्षकांकडून प्रशिक्षण देण्यात येत आहे आणि ते दि. ८ मे २०२६ पर्यंत पूर्ण होणार आहे.
- राज्यभर जनगणना एकसमान पद्धतीने व सुरळीतपणे पार पाडण्यासाठी जनगणना कर्मचाऱ्यांना परिपत्रकांच्या स्वरूपात कार्यपद्धती व मार्गदर्शक सूचना जारी करण्यात येत आहेत.
- प्रभावी सनियंत्रणासाठी कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात आला आहे.

जनगणना-2027: डिजिटल साधने

- जनगणना २०२७ डिजिटल माध्यमांद्वारे आयोजित करण्यात येत आहे.
- माहिती संकलन मोबाईल ॲपद्वारे केले जाईल.
- जनतेसाठी स्व-गणनेचाही पर्याय उपलब्ध असेल.
- जनगणना २०२७ मधील विविध उपक्रमांचे व्यवस्थापन व देखरेख करण्यासाठी वेब-आधारित पोर्टल उपलब्ध असेल.
- वेब मॅपिंग द्वारे घरयादी गट (HLB) निर्मिती.

मोबाईल ॲपद्वारे माहिती संकलन

- मोबाईल ॲप्स – Android आणि iOS या दोन्ही प्रणालींवर उपलब्ध.
- मराठी, हिंदी आणि इतर १४ भाषांमध्ये उपलब्ध.
- ऑफलाईन माहिती संकलनाची सुविधाही उपलब्ध.
- प्रगणक/पर्यवेक्षक यांनी स्वतःची मोबाईल उपकरणे वापरावीत.
- अंतर्गत डेटा प्रमाणीकरणासाठी सुविधा उपलब्ध आहेत.

2:32

< HL Data

Confidential when filled

Line No: 001 CH No: 0001

Census House Particulars

14. Ownership Status of this house

1-Owned

2-Rented but has own House elsewhere

3-Rented and Doesn't own any house

4-Any other

15. Number of dwelling rooms

Enter Number of dwelling rooms#

16. Number of married couples(s) living in this household

Enter Number of married couples

Prev Jump Next

स्व-गणना (SE)

<https://se.census.gov.in>

- स्व-गणना (SE) पोर्टल १६ भाषांमध्ये उपलब्ध असेल.
- उत्तरदाता मोबाईल क्रमांक व इतर तपशील नोंदवून SE पोर्टलमध्ये लॉगिन करू शकेल.
- उत्तरदात्याने सर्व प्रश्न भरल्यानंतर स्व-गणना आयडी SE ID निर्माण होईल व नोंदणीकृत मोबाईल क्रमांकावर पाठविण्यात येईल.
- स्व-गणना केलेल्या कुटुंबाकडून क्षेत्रभेटीदरम्यान ही SE ID प्रगणकास सांगण्यात यावी.
- स्व-गणनेतील माहितीची पडताळणी झाल्यानंतर प्रगणक ती मूळ डेटाबेसमध्ये समाविष्ट करेल.

Self-Enumeration (HLO) Login

Enter your details to proceed.
(* marked fields are mandatory)

State/UT
NCT of Delhi

Name of the Head of the household * ⓘ
Enter the name of Head of the household

Mobile Number *
Enter 10-digit mobile number

Email (Optional)
Enter your email

Verify & Proceed

14

LET US FULFILL OUR RESPONSIBILITY, LET US PARTICIPATE IN THE CENSUS

1 SECTION 1: ACCESS & INITIAL REGISTRATION

STEP 1: REGISTRATION

- portal opens on 1st May till 15th May 2026 <https://se.census.gov.in>
- Select Maharashtra and enter the captcha to log in.

STEP 2: HOUSEHOLD REGISTRATION

Enter:

- Head of Household's name (cannot be changed later)
- 10-digit mobile number (only one per household)
- Optional. Email ID

Head of Household's Name: Ramesh Kumar

Mobile Number (10-digit): 9876543210

Email ID (Optional): ramesh@gmail.com

SUBMIT

! IMPORTANT
One mobile number + one household only.

2 SECTION 2: VERIFICATION & LOCATION IDENTIFICATION

STEP 3: LANGUAGE & OTP VERIFICATION

English

मराठी

हिंदी

ગુજરાતી

OTP: 123456

- Choose your preferred language (cannot be changed later)
- Enter the OTP sent to your registered mobile number.

STEP 4: PROVIDE LOCATION DETAILS

District: Mumbai

PIN Code: 400001

Village/Town/Locality: Ballard estate

Fill in:

- District
- PIN code
- Village/Town/Locality

STEP 5: LOCATE RESIDENCE ON MAP

3 SECTION 3: DATA ENTRY & FINAL SUBMISSION

STEP 6: COMPLETE THE QUESTIONNAIRE

Questionnaire

- Houselisting
- Housing Census Questionnaire

FAQ / Help

- Fill out all required details in:
 - Houselisting
 - Housing Census questionnaire
- Use tooltips/FAQs if needed.

STEP 7: PREVIEW & REVIEW

Double-check all entries.

You can:

- Edit details
- Save draft for later
- Proceed to submit

STEP 8: FINAL SUBMISSION

Final Submit

- Click "Final Submit" to lock your data.
- No changes allowed after submission.
- You'll receive a unique 11-digit SE ID via SMS/email.

YOUR SE ID (11 DIGITS PREFIXED WITH "H")
H12345678990

4 SECTION 4: FIELD VALIDATION

STEP 9: ENUMERATOR VISIT

- Census Enumerator will visit your home (16th May - 14th June, 2026)
- Share your SE ID with them.

ID MATCHING OUTCOMES

- If details match → data is confirmed
- If not → enumerator will collect data again

Thank you for your participation in the Census of India!

KEY TIPS FOR SMOOTH COMPLETION

- Use accurate and final information (some fields cannot be edited later).
- Keep your mobile phone handy for OTP.
- Carefully mark your exact location on the map.
- Review everything before final submission.
- Your information is secure and used only for Census purposes.

जनगणना 2027 – माहिती सुरक्षा

- एंड-टू-एंड माहिती सुरक्षा – मोबाईलवर, डेटा प्रसारणादरम्यान आणि सर्व्हर स्तरावर
- सुरक्षित माहिती संरक्षण यंत्रणा
- प्रसिद्ध संस्थांकडून सुरक्षा लेखापरीक्षणे
- डेटा केंद्रे 'महत्त्वपूर्ण माहिती पायाभूत सुविधा (CII)' म्हणून घोषित
- डेटा केंद्रे ISO/IEC 27001:2022 प्रमाणित

जनगणना कर्मचाऱ्यांचे प्रशिक्षण

- माहितीच्या गुणवत्तेची खात्री करण्यासाठी अत्यंत महत्त्वाचे
- राज्य, जिल्हा, चार्ज अधिकारी आणि प्रगणक/पर्यवेक्षक यांचे प्रशिक्षण दोन्ही टप्प्यांसाठी स्वतंत्रपणे
- प्रत्येक टप्प्यासाठी राज्यामध्ये 5,000 हून अधिक प्रशिक्षण बॅचेस

Structure of Trainers

Subject Matter Experts from
ORG&CCI

6 National Trainers of the State

141 Master Trainers

3,850 Field Trainers

- About 2.64 Lakh – Enumerators and Supervisors

16

LET US FULFILL OUR RESPONSIBILITY, LET US PARTICIPATE IN THE CENSUS

धन्यवाद

LET US FULFILL OUR RESPONSIBILITY, LET US PARTICIPATE IN THE CENSUS

